

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

**«УПРАВЛІННЯ МІСТОМ»
(для бакалаврів, магістрів)**

**Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2017**

Підготовлено доцентом кафедри публічного адміністрування *Т. С. Яровим*

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол № 9 від 21.04.17)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського інституту соціальних наук і самоврядування Г. А. Алієва (протокол № 9 від 28.04.17)

Яровий Т. С. Навчальна програма дисципліни “Управління містом” – Київ:
ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – 21 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Управління містом», теми рефератів, питання для самоконтролю, теми індивідуальних завдань, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2017

© ДП «Видавничий дім «Персонал»,
2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Поглиблення процесів глобалізації економіки, загострення проблем екологічної безпеки, технологічний та інформаційний вибухи у суспільстві зумовлюють необхідність розробки нових інструментів і механізмів забезпечення сталого розвитку міст. Зрозуміло, що саме територіальні громади міст мають отримати адекватні інструменти реагування на зміни як глобального, так і регіонального характеру, зокрема в контексті соціально-економічних перетворень у самій громаді. До ефективних інструментів реагування на зміни, впорядкування їх позитивного та негативного впливу на життєдіяльність територіальної громади і забезпечення сталої динаміки підвищення якості життя громадян належить стратегічне планування розвитку територіальної громади, яке лише починає впроваджуватись у практику державного управління.

Становлення самодостатньої територіальної громади міста залежить від фахових знань та вміння посадових осіб місцевих органів влади володіти й розпоряджатися матеріально-фінансовими, соціально-демографічними ресурсами у повному обсязі.

Для будь-якого сучасного великого міста характерна висока компактність, щільність освоєння і насиченість комунікаціями.

Міста змушені встановлювати більш тісні зв'язки з прилягаючими сільськими територіями, тим самим втрачаючи свої чіткі границі. Основними причинами цього є:

- 1) нестача території;
- 2) відчутні щоденні «приливи» й «відливи» населення з периферії у місто.

Проблеми цілеспрямованого впливу на розвиток міста є одними з головних, від рішення яких багато в чому залежать умови життя мільйонів людей і зростання ефективного суспільного виробництва.

Навчальна дисципліна «Управління містом» є складовою циклу професійно-практичної підготовки студентів освітнього рівня спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Мета навчальної дисципліни – опанування студентами теоретичних і практичних знань з питань управління розвитком міста та набуття практичних умінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні містом.

Завдання дисципліни – навчити, прищепити й розвинути у студентів: аналітичні й професійні адміністративні навички; знання основ теорії і практики, науковий підхід до управління міською територією; знання методів аналізу й оцінювання соціально-економічних процесів і стану муніципальних утворень; уміння виявляти й пояснювати закономірності й принципи, реалізовані в управлінні міською територією; уміння самостійно шукати й

освоювати новітній матеріал з муніципального керування; навички вирішення різних місцевих проблем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є науково-методологічні та прикладні засади управління містом. Вона розкриває систему знань, що пов'язана з управлінням міським господарством, соціально-економічними відносинами між суб'єктами та об'єктами управління, методами і механізмами регулювання міського розвитку.

Основні **завдання** вивчення дисципліни «Управління містом»:

- поглибити теоретичні знання щодо методології управління містом, зокрема законів, закономірностей та принципів здійснення управлінських процесів у місті, становлення мережі міст; форм й методів управління їх розвитком, а також формування і виконання місцевих бюджетів, здійснення інвестиційної діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- виявити особливості комунальної власності територіальної громади міста як матеріальної бази місцевого самоврядування, основні риси управління комунальним майном;
- оволодіти вмінням використовувати чинну нормативно-правову базу, враховуючи зміни в ній, а також сучасні підходи щодо управління розвитком міста, модернізації та реформування його інфраструктури;
- усвідомлювати необхідність орієнтувати діяльність виробничої й соціальної сфери міста на споживача та його потреби;
- оволодіти навичками практичного застосування сучасних методів управління функціонуванням та розвитком міської економіки в ринкових умовах;
- визначити основні напрями удосконалення організаційно-економічних механізмів забезпечення охорони довкілля;
- навчитися висловлювати й обґрунтовувати власну позицію стосовно подій і явищ суспільного життя на основі логічного аналізу соціально-економічних процесів та чинників, що впливають на них.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- теоретичні її засади, правове середовище та механізми сприяння сталому розвитку міста, сутність, принципи та завдання галузевого і територіального управління економікою міста, завдання та напрями її реформування;
- сутність, функції, складові соціальної інфраструктури міста; сучасні методологічні підходи до формування та розвитку міської інфраструктури; теоретичні основи вироблення економічної та соціальної політики на місцевому рівні, її завдання та цілі;
- категорії й форми інституту партнерства між владою та недержавним сектором, пов'язані з наданням громадських послуг;

➤ принципи формування доходів та видатків місцевого бюджету, сучасні механізми і методи залучення кредитних та інвестиційних ресурсів в економіку міста; механізми реалізації державної регуляторної політики у місті;

уміти:

➤ застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності та оцінювати чинники, що впливають на формування і соціально-економічний розвиток міста, його ресурсний потенціал та спеціалізацію;

➤ застосовувати нові форми та методи управління інфраструктурою міста;

➤ визначати оптимальні напрями розвитку інфраструктури, впроваджувати нові підходи до її удосконалення, а також стратегічні цілі комплексного розвитку міських поселень, спрямовані на підвищення рівня та якості життя населення міста і вирішення поточних завдань щодо їх досягнення;

➤ розробляти пропозиції (проекти) щодо поліпшення функціонування об'єктів виробничого та соціального призначення на основі аналізу діяльності відповідної системи;

➤ реалізовувати системний підхід до визначення стратегії розвитку інфраструктури міста;

➤ використовувати положення нормативно-правової бази, що регулює розвиток міських поселень, та удосконалювати її;

➤ забезпечувати ефективне регулювання економічних відносин, що виникають у процесі функціонування галузей економіки;

➤ розробляти механізми взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у процесі управління розвитком міста;

➤ висувати пропозиції, спрямовані на підвищення обсягу та якості надання громадських послуг, застосовуючи нові форми і методи, у тому числі шляхом встановлення партнерських відносин між органами місцевої влади та недержавним сектором, а також пропозиції (проекти) до державних, регіональних і галузевих програм соціально-економічного розвитку за результатами аналізу державної політики та соціально-економічного стану країни, регіону, галузі, базуючись на методології конструювання відповідних моделей та з урахуванням наявних ресурсів і механізмів упровадження державно-управлінських рішень;

➤ оцінювати переваги кожного із секторів територіальної громади в процесі надання громадських послуг і на цій основі вдосконалювати їх організацію;

➤ аналізувати стан фінансово-інвестиційних ресурсів міста, дохідну та видаткову частини місцевого бюджету, податкову базу місцевого самоврядування, кредитоспроможність місцевих органів влади, регіональні нагромадження та фінансові ринки;

➤ формулювати практичні рекомендації органам державної влади й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів економічного регулювання;

➤ застосовувати принципи організації системи, форми та методи регіонального управління і місцевого самоврядування, функції та повноваження органів і посадових осіб місцевої виконавчої влади й органів місцевого самоврядування на основі ефективності, прозорості та демократичності; вільно користуватися відповідними джерелами інформації;

володіти:

➤ методами комплексного аналізу розвитку міста;

➤ методами порівняльного й інституційного аналізу для визначення ефективності державно-управлінських рішень за результатами виконання програм розвитку територій на основі відповідного вітчизняного та зарубіжного досвіду;

➤ навичками планування, організації та контролю виконання завдань державних, регіональних, міських, галузевих (міжгалузевих) у межах програм і проектів соціального розвитку відповідної території чи сфери економічної діяльності;

➤ механізмами визначення результативності та ефективності форм і методів управління розвитком міста окремих сфер діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Управління містом» базується на знаннях з професійно-орієнтованих дисциплін «Соціологія», «Теорія та історія місцевого самоврядування», «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Організаційна поведінка», «Правознавство», «Державне та регіональне управління», «Політика регіонального розвитку», «Адміністративний менеджмент», «Управління персоналом».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ МІСТОМ»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Міське господарство в системі управління містом. Місто як соціально-економічна система. Загальні принципи побудови міської системи управління
2	Методи й принципи управління територіями. Основні терміни й поняття. Визначення об'єкта й суб'єкта управління. Управління як процес
3	Основні наукові методи в дослідженні процесу управління. Загальні, конкретні й стратегічні цілі процесу управління
4	Вивчення принципів і функцій управління територіями. Класифікація основних проблем. Шляхи вирішення цих проблем і наслідки, пов'язані з ними
5	Основні напрями й тенденції управлінської політики на сучасному етапі. Закордонний досвід
6	Державне управління. Земельні правовідносини: поняття і види
7	Управління територіями в контексті законодавства. Містобудівний кодекс. Повноваження уряду й органів місцевого самоврядування в області містобудування. Повноваження органів архітектури й містобудування у регулюванні містобудівної діяльності
8	Містобудівна документація про планування розвитку й забудову територій населених пунктів. Правила забудови населених пунктів. Види територіальних зон у містобудуванні
Разом годин: 90	

ЗМІСТ
дисципліни
«УПРАВЛІННЯ МІСТОМ»

Тема 1. Міське господарство в системі управління містом. Місто як соціально-економічна система. Загальні принципи побудови міської системи управління

Життя міської громади і сталий розвиток великого міста у будь-якій країні світу неможливо уявити без сучасного міського господарства. Постійне зростання кількості населення міст, висока щільність його проживання, розвиток промисловості, застосування досягнень науково-технічного прогресу породжує формування якісно нових проблем. Це зумовлює необхідність застосування адекватних засобів стосовно запобігання надзвичайним ситуаціям, упровадження ринкових механізмів для підтримки в робочому стані житлового фонду та інженерних споруд, а також пошуку нових технологій з

метою покращення умов життя городян, укорінювання європейських стандартів щодо обсягу та якості послуг, реалізації організаційно-управлінських засобів безперебійної роботи всіх систем міського господарства.

Література [1–3; 5]

Тема 2. Методи й принципи управління територіями. Основні терміни й поняття. Визначення об'єкта й суб'єкта управління. Управління як процес

Для створення ефективного механізму територіального керування необхідно дати відповідь на чотири групи питань: чим управляти (об'єкт), які проблеми вирішувати (функції), як управляти (методи), хто управляє (органи).

Література [5; 6; 23]

Тема 3. Основні наукові методи в дослідженні процесу управління. Загальні, конкретні й стратегічні цілі процесу управління

Мешканці міст складають понад 40 % населення світу. Розрахунки експертів ООН і Всесвітнього банку показують, що до 2050 р. понад 80 % людства стане міським, і якщо більшість буде городянами, то значення урбанізації, а разом з цим ефективного міського управління, зросте надзвичайно.

Дослідження урбанізованих територій по всьому світу вказують на те, що в основі невдалих спроб міських адміністрацій вирішити проблеми зростаючого населення лежить слабкість управління. Щоб покращити умови існування в містах, міським адміністраціям необхідні нові ресурси і політична легітимність. Міста повинні управлятися таким чином, щоб самі мешканці міста були здатні повною мірою брати участь у прийнятті рішень, які мають вплив на їхнє життя.

Література [5; 6; 23]

Тема 4. Вивчення принципів і функцій управління територіями. Класифікація основних проблем. Шляхи вирішення цих проблем і наслідки пов'язані з ними

Конституційні перетворення, що відбуваються в Україні, а саме реформування політичної системи, яка допускає перерозподіл повноважень між центральними органами державної влади, неминуче веде до реформування органів управління на місцевому рівні. Існуюча на сьогодні територіальна організація влади сама по собі не в змозі ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій. Такі перетворення слід проводити від низу до верху. Одним з ключових моментів є створення територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування, дієздатність якого знаходиться у безпосередній залежності від ефективної системи міського господарства.

Література: [5; 20; 23; 26; 28; 29]

Тема 5. Основні напрями й тенденції управлінської політики на сучасному етапі. Закордонний досвід

Господарська діяльність міста безпосередньо відноситься до сфери діяльності органів місцевого самоврядування, бо суб'єктами міського господарства є: 1) місцеві органи державної влади з посадовими особами, які безпосередньо призначаються останньою, або міське самоврядування; 2) змішані публічні органи з посадовими особами, частково призначені урядом, частково обрані міським населенням або частиною міського населення.

Література [17; 18; 35; 36; 38; 39]

Тема 6. Державне управління. Земельні правовідносини: поняття і види

У державному управлінні його керуючі впливи спираються на державну владу, підкріплюються й забезпечуються нею, поширюються на все суспільство, на кожну сферу діяльності суспільства, навіть за його межі, на інші суспільства людей у рамках проведеної державою міжнародної політики. Здійснюється це об'єктивно, системно, організовано.

Література [1–3; 12; 16; 23; 30]

Тема 7. Містобудівна документація про планування розвитку й забудову територій населених пунктів. Правила забудови населених пунктів. Види територіальних зон у містобудуванні

Управління у галузі використання та охорони земель є різновидом, складовою управління природокористуванням та охороною довкілля. Головною ознакою, за якою цей різновид виділяється як самостійний, є земля – основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави.

Управління у сфері використання та охорони земель слід розглядати як організаційно-правову діяльність уповноважених органів із забезпечення раціональної та ефективної експлуатації земель усіма суб'єктами господарювання у межах, визначених земельним законодавством України.

Література [1–3; 5; 6; 23]

Тема 8. Управління територіями в контексті законодавства. Містобудівний кодекс. Повноваження уряду й органів місцевого самоврядування в області містобудування. Повноваження органів архітектури й містобудування у регулюванні містобудівної діяльності

Встановлений правовими нормами порядок, який визначає структуру та цільове призначення всіх земель, що становлять територію населеного пункту та окремих категорій в його межах, приналежність цих земель певним

суб'єктам, розпорядження, управління та користування ними, права та обов'язки власників земельних ділянок та землекористувачів, а також компетенцію місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у регулюванні земельних відносин.

Література: [7; 27; 29; 30; 35; 38]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Провідна роль міст у соціально-економічному та культурному розвитку людства.
2. Головні фактори розвитку і зростання міст. Специфіка міста як складного соціально-економічного організму.
3. Характерні типи давніх міст за їх генезисом.
4. Розвиток міст у феодальну епоху. Їх соціально-економічна та планувальна структура.
5. Вплив адміністративно-територіального устрою на розвиток міських поселень на території сучасної України.
6. Основні концепції, що сформувалися в теорії містобудування у зв'язку з розвитком промислового міста.
7. Вплив індустріалізації на розвиток міст в Україні.
8. Типологія міст України за чисельністю населення.
9. Регіональні особливості сучасного процесу урбанізації в Україні.
10. Сталий розвиток населених пунктів, їх чинники, основні принципи та постулати теорії сталого розвитку.
11. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку міст.
12. Урахування властивості міста як системного об'єкта у процесі управління його розвитком.
13. Тенденції розвитку мегаміст світу.
14. Що таке урбанізація та метрополізація? Переваги метрополій.
15. Зміст поняття «функція» стосовно органів міського самоврядування. Групи функцій органів міського самоврядування, охарактеризуйте та вкажіть відмінності між цими функціями.
16. Критерії формування функцій міського самоврядування.
17. Особливості організаційно-функціональних принципів діяльності органів міського самоврядування.
18. Характерні ознаки принципів міського самоврядування, їх правове закріплення у законодавстві, статутах.
19. Сутність стратегічного планування.
20. Основні переваги та процес стратегічного планування розвитку міста.
21. Діагностика початкового стану територіального розвитку.
22. Стратегічне бачення. Процедури реалізації стратегії розвитку та проведення моніторингу стратегічного планування.

23. Поняття «містобудування». Основні напрями містобудівної політики.
24. Девелопмент як матеріальний процес та вид професійної діяльності. Назвіть учасників девелоперського процесу та розкрийте їх роль на кожному з етапів розвитку нерухомості.
25. Природна основа формування трудових ресурсів. Основні показники, які характеризують трудоресурсну ситуацію у місті.
26. Специфіка трудових ресурсів порівняно з іншими чинниками економічного розвитку регіону.
27. Основні елементи комплексної системи управління людськими ресурсами.
28. Сутність управління трудовими ресурсами. Об'єкт, предмет та суб'єкти управління трудовими ресурсами.
29. Специфіка вживання понять «трудоі ресурси» та «економічно активне населення».
30. Впровадження програмно-цільового управління трудовими ресурсами.
31. Співвідношення стратегії сталого розвитку територій з процесом управління трудовими ресурсами.
32. Основні особливості діяльності служби зайнятості на місцевому та регіональному рівнях. Реалізація активної політики зайнятості у сучасних умовах.
33. Роль соціального партнерства в управлінні трудовими ресурсами.
34. Особливості регулювання трудових відносин по регіонах України.
35. Особливості вироблення та реалізації земельної політики в містах у контексті завдань земельної реформи в Україні.
36. Структура та повноваження органів місцевого самоврядування, що забезпечують формування і реалізацію земельної політики в містах.
37. Місто, як складна земельно-господарська система.
38. Проблеми, напрями та етапи формування земельної власності у містах.
39. Особливість користування земельними ділянками у містах.
40. Основні методи, сутність та механізми регулювання земельних відносин у населених пунктах.
41. Основні напрями діяльності місцевих органів влади, спрямованої на підвищення бюджетної привабливості ринку землі та більш повне використання його потенціалу.
42. Особливості платного використання землі (об'єкти та суб'єкти плати за землю, порядок сплати земельного податку й орендної плати, пільги щодо плати за землю, використання коштів від сплати земельного податку та орендної плати).
43. Основне призначення, зміст та порядок ведення Державного земельного кадастру.

44. Особливість створення в Україні єдиної автоматизованої системи Державного земельного кадастру України (АС ДЗКУ).
45. Концентрація населення і виробництва у містах.
46. Найважливіші риси землі, що відрізняють її від іншого майна. Категорії земель за їх основним призначенням.
47. Поняття «ринок землі». Основні учасники ринку землі. Способи набуття права власності на землю.
48. Основні принципи регуляторної політики органів місцевого самоврядування.
49. Основні проблеми, що гальмують розвиток суб'єктів малого підприємництва.
50. Методи й форми активізації та вдосконалення підприємництва.
51. Основні напрями підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності та конкурентоспроможності продукції суб'єктів малого підприємництва.
52. Процес планування регуляторної діяльності.
53. Місцеві фінанси як система, розбудова ефективної системи місцевих фінансів в Україні.
54. Система управління місцевими фінансами в умовах становлення фінансової автономії місцевого самоврядування.
55. Місцевий бюджет: сутність та призначення.
56. Міжбюджетні відносини в Україні. Основні типи трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам, передбачені законодавством України.
57. Роль моніторингу і контроль при виконанні бюджетних програм.
58. Принципи державного регулювання ринку муніципальних запозичень у світі та Україні.
59. Рейтингові агентства на ринку муніципальних запозичень.
60. Етапи розвитку українського ринку муніципальних запозичень.
61. Законодавчі обмеження щодо здійснення запозичень до місцевих бюджетів в Україні.
62. Особливості здійснення запозичень шляхом емісії цінних паперів (випуску облігацій місцевої позики).
63. Мета розроблення Концепції управління місцевим боргом. На чому вона має ґрунтуватися?
64. Муніципальна реформа в Україні та її зв'язок з адміністративною реформою.
65. Територіальна організація влади в Україні та її моделі.
66. Територіальна організація влади як система.
67. Провідна роль міст у соціально-економічному та культурному розвитку людства.
68. Головні фактори розвитку і зростання міст. Специфіка міста як складного соціально-економічного організму.

69. Характерні типи давніх міст за їх генезисом.
70. Розвиток міст у феодальну епоху. Їх соціально-економічна та планувальна структура.
71. Вплив адміністративно-територіального устрою на розвиток міських поселень на території сучасної України.
72. Основні концепції, що сформувалися в теорії містобудування у зв'язку з розвитком промислового міста.
73. Вплив індустріалізації на розвиток міст в Україні.
74. Типологія міст України за чисельністю населення.
75. Регіональні особливості сучасного процесу урбанізації в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність стратегічного планування.
2. Основні переваги та процес стратегічного планування розвитку міста.
3. Діагностика початкового стану територіального розвитку.
4. Стратегічне бачення. Процедури реалізації стратегії розвитку та проведення моніторингу стратегічного планування.
5. Поняття «містобудування». Основні напрями містобудівної політики.
6. Девелопмент як матеріальний процес та вид професійної діяльності. Назвіть учасників девелоперського процесу та розкрийте їх роль на кожному з етапів розвитку нерухомості.
7. Сутність управління трудовими ресурсами. Об'єкт, предмет та суб'єкти управління трудовими ресурсами.
8. Специфіка вживання понять «трудова ресурси» та «економічно активне населення».
9. Співвідношення стратегії сталого розвитку територій з процесом управління трудовими ресурсами.
10. Основні особливості діяльності служби зайнятості на місцевому та регіональному рівнях. Реалізація активної політики зайнятості у сучасних умовах.
11. Роль соціального партнерства в управлінні трудовими ресурсами.
12. Особливості регулювання трудових відносин по регіонах України.
13. Місто, як складна земельно-господарська система.
14. Проблеми, напрями та етапи формування земельної власності у містах.
15. Основне призначення, зміст та порядок ведення Державного земельного кадастру.
16. Основні принципи регуляторної політики органів місцевого самоврядування.

17. Поняття «ринок землі». Основні учасники ринку землі. Способи набуття права власності на землю.
18. Найважливіші риси землі, що відрізняють її від іншого майна. Категорії земель за їх основним призначенням.
19. Концентрація населення і виробництва у містах.
20. Місцевий бюджет: сутність та призначення.
21. Система управління місцевими фінансами в умовах становлення фінансової автономії місцевого самоврядування.
22. Процес планування регуляторної діяльності.
23. Етапи розвитку українського ринку муніципальних запозичень.
24. Муніципальна реформа в Україні та її зв'язок з адміністративною реформою.
25. Територіальна організація влади в Україні та її моделі.
26. Територіальна організація влади як система.
27. Провідна роль міст у соціально-економічному та культурному розвитку людства.
28. Загальні принципи побудови міської системи управління.
29. Поняття сучасного міста як соціально-економічного явища.
30. Комплексний характер міського господарства.
31. Поняття «міське управління».
32. Основні функції міського управління.
33. Організаційна структура місцевого управління в Україні.
34. Зміст міського господарства з наукової точки зору.
35. Поняття муніципальної власності.
36. Основні джерела існування міської власності.
37. Основні характеристики, що визначають міське господарство.
38. Моделі ведення міського господарства.
39. Критерій, за яким проходить класифікація управлінських методів.
40. Класифікація методів управління.
41. Риси методів управлінського впливу.
42. Назвіть фактори, що визначають особливості муніципального управління.
43. Охарактеризуйте процес муніципального управління.
44. Назвіть риси, що визначають зміст принципу самостійності місцевого самоврядування.
45. Які напрями перебудови системи місцевого самоврядування у сучасних умовах?
46. Як у даний час в Україні змінюється зміст управлінської діяльності на муніципальному рівні?
47. Схарактеризуйте значення муніципального управління як наукової дисципліни.
48. Які завдання муніципального управління як виду діяльності?
49. Які завдання муніципального управління як наукової дисципліни?

50. Що становить методологічну основу муніципального управління?
51. Назвіть методи, які використовуються наукою муніципального управління.
52. Що розуміють під структурою управління муніципальним господарством?
53. Визначіть організаційну структуру управління муніципальним господарством.
54. Назвіть вимоги до структури управління муніципальним господарством.
55. Назвіть напрями трансформації сучасних моделей і структур управління муніципальним господарством.
56. Назвіть принципи формування оптимальної управлінської системи.
57. Назвіть форми управлінських впливів.
58. Сформулюйте принципи формування оптимальної управлінської моделі.
59. Назвіть етапи управлінської діяльності.
60. Перелічіть закордонні моделі місцевого самоврядування.
61. Схарактеризуйте англосаксонську модель місцевого самоврядування.
62. Схарактеризуйте французьку, або континентальну модель місцевого самоврядування.
63. Які особливості змішаної моделі місцевого самоврядування?
64. Що Україні можна взяти корисного з досвіду місцевого самоврядування в США?
65. Чим відрізняється місцеве управління у Великій Британії від місцевого управління у Франції?
66. Які три напрями чітко простежуються у розвитку французьких структур влади?
67. Перелічіть види реформ місцевого самоврядування, здійснюваних у країнах Західної Європи.
68. Які основні тенденції розвитку муніципального управління за кордоном?
69. Що розуміють під терміном «управління»?
70. Визначіть зміст й особливості державного управління.
71. Що розуміють під органом державного управління (виконавчої влади)?
72. Які органи державного управління (органи виконавчої влади) виділяють залежно від території діяльності?
73. Які органи державного управління відносять до регіональних органів?
74. Назвіть центральний орган державного управління.
75. Назвіть місцеві органи державного управління (виконавчої влади), й межі їх діяльності.

76. Визначте поняття, зміст і суб'єкти управління у галузі використання та охорони земель.
77. Визначте мету контролю за використанням та охороною земель.
78. Дайте визначення терміна «кадастр».
79. Яке призначення державного земельного кадастру?
80. Призначення грошової оцінки земельних ділянок?
81. Назвіть складові державного земельного кадастру.
82. Визначте поняття кадастрового зонування земель.
83. Визначте документи, що регулюють процес використання земельних ділянок для забудови та інших потреб у межах населених пунктів.
84. Особливості, якими характеризується порядок використання земель житлової та громадської забудови.
85. Особливості правового режиму земель у межах населених пунктів.
86. Генеральний план населеного пункту як головний містобудівний документ.
87. Визначте сутність права на забудову.
88. Назвіть складові земель житлової та громадської забудови.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Загальні принципи побудови міської системи управління.
2. Поняття сучасного міста як соціально-економічного явища.
3. Комплексний характер міського господарства.
4. Поняття «міське управління».
5. Основні функції міського управління.
6. Організаційна структура місцевого управління в Україні.
7. Зміст міського господарства з наукової точки зору.
8. Поняття муніципальної власності.
9. Основні джерела існування міської власності.
10. Основні характеристики, що визначають міське господарство.
11. Моделі ведення міського господарства.
12. Критерій, за яким проходить класифікація управлінських методів.
13. Класифікація методів управління.
14. Риси методів управлінського впливу.
15. Назвіть фактори, що визначають особливості муніципального управління.
16. Схарактеризуйте процес муніципального управління.
17. Назвіть риси, що визначають зміст принципу самостійності місцевого самоврядування.
18. Які напрями перебудови системи місцевого самоврядування у сучасних умовах?
19. Як у даний час в Україні змінюється зміст управлінської діяльності на муніципальному рівні?

20. Схарактеризуйте значення муніципального управління як наукової дисципліни.
21. Які завдання муніципального управління як виду діяльності?
22. Які завдання муніципального управління як наукової дисципліни?
23. Що становить методологічну основу муніципального управління?
24. Назвіть методи, які використовуються наукою муніципального управління.
25. Що розуміють під структурою управління муніципальним господарством?
26. Визначіть організаційну структуру управління муніципальним господарством.
27. Назвіть вимоги до структури управління муніципальним господарством.
28. Назвіть напрями трансформації сучасних моделей і структур управління муніципальним господарством.
29. Назвіть принципи формування оптимальної управлінської системи.
30. Назвіть форми управлінських впливів.
31. Сформулюйте принципи формування оптимальної управлінської моделі.
32. Назвіть етапи управлінської діяльності.
33. Перелічіть закордонні моделі місцевого самоврядування.
34. Схарактеризуйте англосаксонську модель місцевого самоврядування.
35. Схарактеризуйте французьку, або континентальну модель місцевого самоврядування.
36. Які особливості змішаної моделі місцевого самоврядування?
37. Що Україні можна взяти корисного з досвіду місцевого самоврядування в США?
38. Чим відрізняється місцеве управління у Великій Британії від місцевого управління у Франції?
39. Які три напрями чітко простежуються у розвитку французьких структур влади?
40. Перелічіть види реформ місцевого самоврядування, здійснюваних у країнах Західної Європи.
41. Які основні тенденції розвитку муніципального управління за кордоном?
42. Що розуміють під терміном «управління»?
43. Визначіть зміст й особливості державного управління.
44. Що розуміють під органом державного управління (виконавчої влади)?
45. Які органи державного управління (органи виконавчої влади) виділяють залежно від території діяльності?

46. Які органи державного управління відносять до регіональних органів?
47. Назвіть центральний орган державного управління.
48. Назвіть місцеві органи державного управління (виконавчої влади), й межі їх діяльності.
49. Визначте поняття, зміст і суб'єкти управління у галузі використання та охорони земель.
50. Визначте мету контролю за використанням та охороною земель.
51. Дайте визначення терміна «кадастр».
52. Яке призначення державного земельного кадастру?
53. Призначення грошової оцінки земельних ділянок?
54. Назвіть складові державного земельного кадастру.
55. Визначте поняття кадастрового зонування земель.
56. Визначте документи, що регулюють процес використання земельних ділянок для забудови та інших потреб у межах населених пунктів.
57. Особливості, якими характеризується порядок використання земель житлової та громадської забудови.
58. Особливості правового режиму земель у межах населених пунктів.
59. Генеральний план населеного пункту як головний містобудівний документ
60. Визначте сутність права на забудову.
61. Назвіть складові земель житлової і громадської забудови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Голос України. – 1996. – 13 лип.
2. Земельний кодекс України // ВВР України. – 2001. – № 46.
3. Закон України «Про оренду землі» від 6 жовтня 1998 р. // ВВР України. – № 47. – 1998.
4. Основы неkomмерческого маркетинга / С. Н. Андреев, Л. Н. Мельниченко. – Г.: Прогресс, 2000.
5. Бабаєв В. М. Практика муніципального управління: навч. посіб. – Харків: ХДАМГ, 2002.
6. Бабаєв В. Н., Романовский А. Г., Резник С. М. и др. Активные методы обучения в управленческой подготовке инженеров и работников органов местного самоуправления: учеб. пособие. – Х.: НТУ «ХПИ», 2004.
7. Бильчак В. С. Становление рыночных структур в больших городах России. – СПб.: СПбГУСИФ, 1991.
8. Бурега В. В. Социально-адекватный менеджмент: В поисках новой парадигмы. – К., 2001.

9. Бушуев С. Д. Словник-довідник з питань управління проектами / Українська асоціація управління проектами. – К., 2001.
10. Воронин А. Г., Лапин В. А., Широков А. Н. Основы управления муниципальным хозяйством: учеб. пособие. – М.: Дело, 1998.
11. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. – М., 1991.
12. Грей К., Ларсон С. Управление проектами: практич. руководство. – М., 2003.
13. Гапоненко А. Л. Стратегическое планирование развития города: Опыт построения отечественной модели на примере города Киржач. – М.: Холдинг. компания ТИКОМ, 2001.
14. Гринчель Б. М., Костылева Н. Э. Методология и практика городского стратегического планирования. – СПб.: ИРЭРАН, 2000.
15. Занадворов В. С., Занадворова А. В. Экономика города. – М., 1998.
16. Земельне право України: підручник. – К., 2001. Матвійчик Л., Пімахов Д. Правовий статус сервітутів і обмежень права на земельні ділянки // Юрид. вісн. України, 20–26 квітня 2002.
17. Игнатов В. Г., Бутов В. И. Зарубежный опыт местного самоуправления и российская практика. – М.; Ростов-н/Д, 2000.
18. Канада: местное самоуправление. – М., 1995.
19. Когут А. Э. Местное самоуправление в городах России. – СПб., 1995.
20. Котлер Ф. Маркетинг гостеприимности и туризма. – СПб.: Питер, 2003.
21. Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П. Муниципальный менеджмент: навч. посіб. / за ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання, 2006.
22. Медведев А. А. Муниципальный маркетинг, как составляющей элемент реализации программных методов управления территориями [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.marketing.spb.ru
23. Муниципальный менеджмент / под ред. Т. Г. Морозовой. – М., 1997.
24. Панкрухин А. П. Маркетинг города, муниципального образования // Рекламодатель: теория и практика. – 2002. – № 1.
25. Панкрухин А. П. Маркетинг территорий: учеб. пособие / А. П. Панкрухин. – М.: СРАГС, 2002.
26. Парахина В. Н. Муниципальное управление: учеб. пособие. – М.: КНОРУС, 2007.
27. Проблемы качества городской среды. – Г.: Наука, 1989.
28. Территориальный маркетинг / Т. Сачук. // Муниципальная власть. – 2003. – № 6.
29. Развитие маркетинга малого города / В. Старовойтов // Практический маркетинг. – 2005. – № 2.

30. Стратегический выбор города: научное обоснование и механизм реализации / под ред. В. Э. Рохчина, С. Ф. Жилкина – СПб.: ИСЭП РАН, 1999.
31. Социально ориентированное местное управление: опыт городов Германии для России. – СПб.: Наука, 1999.
32. Фадеев В. И. Муниципальное право России. – М.: Юрист, 1994.
33. Холл П. Городское и региональное планирования. – М., 1993.
34. Шапиро В. О. Управление проектами. – М., 2004.
35. Шапсугов Д. Ю. Местная власть в России и Германии. – Ростов н/Д, 1995.
36. Шугрина Е. С. Муниципальное право: учебник. – М.: Дело, 1999.
37. Экономические методы регулирования развития больших городов / под ред. Н. Т. Агафонова, М. Н. Межевич. – Л., 1990.
38. Япония. Энциклопедический словарь. – М., 1992.
39. Ясюнас В. А. Основы местного самоуправления: учеб. пособие. – М.: Осъ-89, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни.....	7
Зміст дисципліни.....	7
Теми рефератів.....	10
Питання для самоконтролю.....	13
Теми індивідуальних занять.....	16
Список літератури.....	19